

บทความที่ :
Article : 12

การเลือกตั้งทั่วไป 2562: พรรคเพื่อไทยกับการสูญเสียที่นั่ง
ในจังหวัดขอนแก่น

General Election in 2019: The Pheu Thai Party and
Losing Seats in Khon Kaen

ศิวัช ศรีโกคางกุล*

Siwach Sripokangkul*

* วิทยาลัยการปกครองท้องถิ่น มหาวิทยาลัยขอนแก่น [College of Local Administration, Khon Kaen University]; E-mail: siwasri@kku.ac.th

บทคัดย่อ

พรรคเพื่อไทยสามารถชนะการเลือกตั้งแทบจะยกทั้งจังหวัดขอนแก่นเรื่อยมาตั้งแต่สมัยเป็นพรรคไทยรักไทยจนถึงพรรคพลังประชาชน อย่างไรก็ตาม ในการเลือกตั้งปี 2562 แม้พรรคเพื่อไทยชนะ 8 เขต แต่พ่ายแพ้ 2 เขต (เขต 1 แพ้พรรคอนาคตใหม่ และเขต 2 แพ้พรรคพลังประชารัฐ) ถือว่าเป็นครั้งแรกในรอบกว่าสองทศวรรษที่พรรคเพื่อไทยพ่ายในเขตเลือกตั้งที่ 1 และ 2 และเป็นครั้งแรกนับตั้งแต่ปี 2548 ที่ไม่สามารถชนะได้ยกทั้งจังหวัด บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อวิเคราะห์ถึงสาเหตุของความพ่ายแพ้ของพรรคเพื่อไทยใน 2 เขตดังกล่าว ผู้วิจัยอาศัยการศึกษาในเชิงเอกสาร การสังเกตอย่างมีส่วนร่วมและการสัมภาษณ์ผู้สมัครรับเลือกตั้ง ผลการศึกษาแยกย่อยดังนี้ สาเหตุที่พรรคเพื่อไทยพ่ายในเขตเลือกตั้งที่ 1 เพราะ 1) อุดมการณ์พรรคการเมืองที่ใกล้เคียงกับพรรคอนาคตใหม่และความโดดเด่นของธนาธร จึงรุ่งเรืองกิจ 2) ความตื่นตัวของนักศึกษามหาวิทยาลัยขอนแก่น และ 3) อิทธิพลทางการเมืองที่ลดน้อยลงของตระกูลพัฒน์ดำรงจิตร ส่วนสาเหตุที่พ่ายในเขตเลือกตั้งที่ 2 มีหลายสาเหตุ โดยเฉพาะจาก 1) การเป็นผู้บริหารท้องถิ่นและโอกาสหลังรัฐประหารของนายวัฒนา ช่างเหลา 2) การได้รับความนิยมจากการเป็นเจ้าของสโมสรฟุตบอล 3) บุคลิกกับความมุ่งมั่นส่วนตัว 4) ปัญหาของพรรคเพื่อไทย และ 5) การแย่งชิงคะแนนกันเองของพรรคเพื่อไทยและอนาคตใหม่ และปัจจัยอื่น ๆ อย่างไรก็ตาม บทความนี้จะชี้ให้เห็นว่า คนขอนแก่นส่วนใหญ่ยังผูกพันกับพรรคที่สนับสนุนฝ่ายประชาธิปไตย กล่าวคือ ความพ่ายแพ้ของผู้สมัครทั้ง 2 เขต มิได้สื่อถึงความพ่ายแพ้ในการยึดมั่นอุดมการณ์ประชาธิปไตยของคนขอนแก่นส่วนใหญ่

คำสำคัญ: การเลือกตั้งทั่วไปปี 2562; พรรคเพื่อไทย; จังหวัดขอนแก่น

Abstract

Candidates of the Pheu Thai Party have won almost all the seats in general elections in Khon Kaen since the parties were known as the Thai Rak Thai Party and the People's Power Party. However, in the 2019 election, although 8 Pheu Thai Party candidates won in Khon Kaen, 2 candidates lost in the first and second electoral districts (the Future Forward Party won in the first and the Palang Pracharat Party won in the second electoral district). It is the first time in 2 decades that the Pheu Thai Party have lost in these electoral districts and the first time also that the Pheu Thai Party could not win all the electoral districts in Khon Kaen since 2005. This research article has an objective: to analyze the cause of of the Pheu Thai Party losing in the first and second electoral districts. Documentary study, participatory observation and interviews with electoral candidates were used. The results found that the loss by the Pheu Thai Party in the first electoral district was because of: 1) the Pheu Thai Party's political ideology was very similar to that of the Future Forward Party and their outstanding leader Thanathorn Juangroongruangkit; 2) the highly political awareness of Khon Kaen University students; and 3) the declining influence of the Pattanadamrongjit family; meanwhile, the loss in the second electoral district was because of: 1) the local administration and the opportunism after the 2014 coup of Wattana Changlao; 2) the popularity arising from Wattana's position as the chairman of the Khon Kaen United football club; 3) Wattana's characteristics and intentions; 4) problems in the Pheu Thai Party; and 5) the similarity between the Pheu Thai Party's and the Future Forward Party's ideology enabled Wattana Changlao to take advantage. However, the author also argues that the Khon Kaen people still supported the democratic parties and that the loss of the 2 Pheu Thai

Party candidates does not imply the loss of the democratic faith of the majority of the Khon Kaen people.

Keywords: the 2019 General Election; Pheu Thai Party; Khon Kaen Province

บทนำ

หากมีนับการเลือกตั้งในวันที่ 2 กุมภาพันธ์ 2557 ซึ่งศาลรัฐธรรมนูญตัดสินว่าเป็นโมฆะ นับว่าเป็นระยะเวลากว่า 8 ปีเลยที่เดียวที่สังคมไทยว่างเว้นจากการเลือกตั้งทั่วไป ปฏิเสธไม่ได้ว่า หลังรัฐประหารวันที่ 22 พฤษภาคม 2557 คณะรักษาความสงบแห่งชาติ (คสช.) ได้เพียรทำทุกทางในการบั่นทอนพลังและศักยภาพของพรรคเพื่อไทย และนักกิจกรรมฝ่ายประชาธิปไตย ไม่ว่าจะเป็นการดำเนินคดี การเรียกไปปรับทัศนคติ และห้ามเกี่ยวข้องทางการเมือง การละเมิดสิทธิมนุษยชนอย่างร้ายแรงต่อพวกเขา การแต่งตั้งคนใกล้ชิดเป็นสภานิติบัญญัติแห่งชาติทำหน้าที่ค้ายันระบอบ คสช. การจำกัดเสรีภาพทางวิชาการและสื่อมวลชนอย่างเข้มข้น รวมถึง การปิดกั้นเว็บไซต์จำนวนมาก เป็นต้น (Sopranzetti, 2016) ยิ่งกว่านั้น คสช. ยังได้แต่งตั้งเครือข่ายตนเองขึ้นมาทำหน้าที่ออกแบบริัฐธรรมนูญและกติกากำหนดเลือกตั้งเพื่อรองรับการเตรียมสืบทอดอำนาจ การคัดสรรคนใกล้ชิดเข้าไปทำหน้าที่องค์กรอิสระ การแต่งตั้งวุฒิสภาโดย คสช. ซึ่งวุฒิสภาสามารถเลือกนายกรัฐมนตรีได้ การอาศัยกลไก กอ.รมน. ทำการโฆษณาชวนเชื่อผลงานของรัฐบาลผ่านกิจกรรมในแต่ละตำบล/หมู่บ้านจำนวนมาก (Pawakapan, 2018) ตลอดจนการใช้นโยบายทางเศรษฐกิจแบบประชานิยม ทุ่มงบประมาณจำนวนมากลงสู่รากหญ้าผ่านนโยบายที่เรียกว่า ประชารัฐ ฯลฯ

รูปธรรมชัดเจนที่สุดอันสืบว่า พล.อ.ประยุทธ์ จันทร์โอชา ปราศรัยจะเป็นนายกรัฐมนตรีต่อไปคือ การจัดตั้งพรรคพลังประชารัฐไว้รองรับ มีการเชิญกลุ่มสามมิตร ได้แก่ สมศักดิ์ เทพสุทิน สุริยะ จึงรุ่งเรืองกิจ และ สมคิด จาตุศรีพิทักษ์ ร่วมเป็นแกนนำพรรค ทั้งสามคนนี้เคยมีบทบาทสำคัญตั้งแต่ยุคพรรคไทยรักไทยครองอำนาจ ขณะที่สมคิดยังเป็นรองนายกรัฐมนตรีด้านเศรษฐกิจของรัฐบาลพล.อ.ประยุทธ์ จากนั้น พรรคได้เริ่มขยายตัวขึ้นโดยเชิญอดีตสมาชิกวุฒิสภา อดีตสมาชิกรัฐสภาและอดีตผู้สมัครสมาชิกวุฒิสภาจำนวนมากจากพรรคอื่นเข้าร่วมงานกับพรรค

หากพิจารณาเฉพาะในส่วนของจังหวัดขอนแก่น หนึ่งในจังหวัดที่เป็นฐานเสียงสำคัญของพรรคเพื่อไทยมาตลอด นายสุริยะ ซึ่งเคยเป็นเลขาธิการพรรคไทยรักไทยและทำงานร่วมกับทักษิณ ชินวัตรมานาน ประกาศผ่านสื่อมวลชนว่า ในฐานะที่ตนเองรับตำแหน่งประธานยุทธศาสตร์พรรคพลังประชารัฐประจำภาคอีสาน ตนจะทำให้พรรค

พลังประชารัฐชนะพรรคเพื่อไทยในภาคอีสานให้ได้ ส่วนในขอนแก่น สุริยะถึงกับกล่าวว่า หากพรรคพลังประชารัฐไม่ชนะทั้ง 10 เขตในจังหวัดขอนแก่น ตนเองจะประกาศเลิกเล่นการเมือง (ข่าวสด, 6 กุมภาพันธ์ 2562: 6) แรกเริ่ม พรรคพลังประชารัฐได้ดึงอดีต ส.ส.เก่าขอนแก่นจำนวน 5 รายคือ นายปัญญา ศรีปัญญา นายณรงค์เลิศ สุรพล นายสมศักดิ์ คุณเงิน นพ.เปรมศักดิ์ เพียยุระ และนายประสงค์ ศรีวัฒน์ เป็นสมาชิกพรรค ต่อมาในเดือนพฤศจิกายน 2561 ได้มีการเปิดตัวนายเอกราช ช่างเหลา อดีตสมาชิกสภาปฏิรูปแห่งชาติ (สปช.) ที่ปรึกษาสโมสรฟุตบอลขอนแก่นยูไนเต็ด อดีตประธานสหกรณ์ออมทรัพย์ครูจังหวัดขอนแก่น หัวหน้ากลุ่มเพื่อนเอกราชและเป็นผู้ชักชวนในจังหวัด เพื่อให้ทำหน้าที่เป็นประธานยุทธศาสตร์พรรคพลังประชารัฐภาคอีสานตอนบน ทำหน้าที่ดูแลและคัดเลือกผู้สมัคร 8 จังหวัดภาคอีสาน เอกราชกล่าวขานว่า “ผู้สมัครในนามพรรคพลังประชารัฐ จะชนะการเลือกตั้งยกจังหวัดใน 4 จังหวัด ประกอบด้วย ขอนแก่น บึงกาฬ หนองคาย หนองบัวลำภู ที่เหลือคาดว่าจะได้เกิน 50 %” (ไทยรัฐออนไลน์, 15 พฤศจิกายน 2561)

ทั้งนี้ พรรคพลังประชารัฐได้ลงพื้นที่จังหวัดขอนแก่นบ่อยครั้ง อาทิ วันที่ 2 ธันวาคม 2561 สนธิรัตน์ สนธิจิรวงศ์ เลขาธิการพรรค สุริยะและเอกราช ได้จัดประชุมและสัมมนา “ผู้นำทางการเมืองกับการปฏิรูปประเทศ” โดยมีผู้สมัคร ส.ส. พรรคพลังประชารัฐใน 14 จังหวัดภาคอีสานกว่า 100 คน เข้าร่วมที่โรงแรมโฆษะ จังหวัดขอนแก่น ต่อมา วันที่ 16 มกราคม 2562 แกนนำพรรคพลังประชารัฐได้เปิดตัวว่าที่ผู้สมัคร ส.ส. ของพรรคในจังหวัดขอนแก่น ทั้ง 10 เขตเลือกตั้ง จากนั้น วันที่ 9 มีนาคม 2562 พรรคพลังประชารัฐได้ปราศรัยใหญ่ครั้งสุดท้ายในจังหวัดขอนแก่น ตามรายงานข่าวระบุว่า มีผู้ร่วมรับฟังมากกว่า 30,000 คน บันทึกของผู้สังเกตการณ์ต่างชาติระบุว่า “หากจะพูดว่า พรรคพลังประชารัฐ “พรรคผิงทหาร” กำลังเผชิญกับการต่อสู้อันยากลำบากในภาคอีสาน หลังจากผลอีสานโพลล์ระบุคนอีสานยังคงเลือก “เพื่อไทย” คงจะไม่น่าเป็นจริงเท่าใดนัก เพราะการปราศรัยใหญ่ของพลังประชารัฐที่ขอนแก่นเมื่อสุดสัปดาห์ที่แล้ว มีผู้ร่วมฟังมากถึง 30,000 คน” (The Isann Record, 12 มีนาคม 2562) กล่าวได้ว่า พรรคพลังประชารัฐก้าวขึ้นมาเป็นคู่แข่งอันดับหนึ่งในพรรคเพื่อไทยในจังหวัดขอนแก่นอย่างแท้จริง มิเพียงเท่านั้น พล.อ.ประยุทธ์ได้เดินทางมาปฏิบัติราชการที่ขอนแก่นในวันที่ 13 มีนาคม 2562 ตามยุทธศาสตร์ของพรรคพลังประชารัฐที่

ให้พล.อ.ประยุทธ์ลงพื้นที่ตามหลังการปราศรัยใหญ่ของพรรค ทั้งในขอนแก่น นครราชสีมา เชียงรายและนครศรีธรรมราช (Workpoint News, 8 มีนาคม 2562) อนึ่ง ก่อนหน้านี้นายอำเภอหลายแห่งในจังหวัดขอนแก่นได้รับการวิจารณ์ถึงการวางตัวไม่เป็นกลาง สนับสนุนผู้สมัครของพรรคพลังประชารัฐอย่างออกนอกหน้า (มติชนออนไลน์, 22 ธันวาคม 2561)

ขณะที่ พรรคเพื่อไทยเป็นพรรคที่ได้รับความนิยมในจังหวัดขอนแก่นมานาน นับตั้งแต่สมัยเป็นพรรคไทยรักไทย จากการเลือกตั้งในปี 2548 2550 และ 2554 พรรคสามารถชนะทุกเขตในจังหวัดขอนแก่น แม้จะมีส.ส.เก่าย้ายพรรคไปบ้างก็ตาม แต่ผู้สมัคร ส.ส. ใหม่ก็สามารถชนะได้ทุกคนและทุกครั้ง อย่างไรก็ตาม ในการเลือกตั้งครั้งนี้หลายฝ่ายเริ่มไม่มั่นใจว่าพรรคเพื่อไทยจะยังเป็นที่หนึ่งในจังหวัดขอนแก่นทุกเขตหรือไม่ เนื่องจากการทุ่มเงินลงรากลึกจำนวนมากของพล.อ.ประยุทธ์ เพื่อหวังให้ประชาชนหันมาชื่นชอบตนเอง ประกอบกับการมีพรรคพลังประชารัฐก้าวมาเป็นคู่แข่งอันดับหนึ่งและกลไกรัฐ ทั้งฝ่ายความมั่นคงและฝ่ายพลเรือนต่างอยู่เคียงข้างรัฐบาลทั้งหมด ฉะนั้น ในการเลือกตั้งครั้งนี้ พรรคเพื่อไทยจำต้องเผชิญกับความท้าทายเป็นอย่างยิ่ง

ก่อนการเลือกตั้งพรรคต้องประสบอุปสรรคในการหาเสียง ไม่ว่าจะเป็นเจ้าหน้าที่ทหารจาก กอ.รมน. ลงติดตามเสมอ มักปรากฏข่าวการสั่งยกเลิกอนุญาตให้ใช้สถานที่ราชการตั้งเวทีปราศรัย หรือแม้แต่ข่าวการจับกุมว่าผู้สมัคร ส.ส.และเครือข่ายเป็นต้น ในส่วนของขอนแก่น ตรงกันข้ามกับพรรคพลังประชารัฐที่เป็นพรรคเพ็งจัดตั้ง ต้องหาผู้สมัคร ส.ส.ในขอนแก่นใหม่ พรรคเพื่อไทยอาศัยส.ส.เก่าหรือคนในครอบครัว ส.ส. เก่าลงรับสมัครเลือกตั้งเป็นส่วนใหญ่ หากเทียบกับการเลือกตั้งในปี 2554 พรรคเพื่อไทยส่ง ส.ส. เก่าลงแข่งขัน 4 คนคือ จักริน พัฒนดำรงจิตร (เขต 1) จตุพร เจริญเชื้อ (เขต 3) มุกดา พงษ์สมบัติ (เขต 4) และ นวัธ เตาะเจริญสุข (เขต 7) ส่วนอีก 6 คนประกอบด้วย อรอนงค์ สารผล (เขต 2) ภรรยาของภูมิ สารผล อดีต ส.ส.ขอนแก่น 7 สมัยและอดีตรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงพาณิชย์ ซึ่งปัจจุบันต้องโทษคดีจำนำข้าว, ภาควัต ศรีสุพล (เขต 5) บุตรชายของสุชาย ศรีสุพล อดีตส.ส.เก่าในพื้นที่ 4 สมัย ที่เพิ่งเสียชีวิตในเดือนกันยายน ปี 2561, สิงห์ผด ดินาง (เขต 6) ทนายความคนใกล้ชิดนายสมศักดิ์ เกียรติสุรนนท์ อดีต ส.ส.และประธานรัฐสภา, สรสนันท์ อรรถนพพร (เขต 8) ลูกสาวของนายพงศกร อรรถนพพร อดีต ส.ส.และอดีตรัฐมนตรีช่วยว่า

การกระทรวงศึกษาธิการและลูกสาวของนางดวงแข อรรถณพพร อดีตส.ส., วันนิวัติ สมบูรณ์ (เขต 9) หลานชายแท้ ๆ ของระเบียบรัตน์ พงษ์พานิช อดีตสมาชิกวุฒิสภาและ ผู้ได้รับความนิยมในพื้นที่ และ บัลลังก์ อรรถณพพร (เขต 10) น้องชายนายพงศกร อรรถณพพร

พรรคเพื่อไทยได้จัดปราศรัยใหญ่ในจังหวัดขอนแก่น 2 ครั้ง ครั้งแรกในวันที่ วันที่ 1 มีนาคม 2562 ที่ลานบริเวณหมู่บ้านสงเปือย ตำบลบึงเนียม เพื่อช่วยหาเสียง ให้กับบรรณงค์ สารผล ผู้สมัครในเขตเลือกตั้งที่ 2 จากการสังเกตการณ์ที่ลานบริเวณ หมู่บ้านสงเปือย พบว่า มีชาวบ้านมาร่วมฟังการปราศรัยจำนวนมาก ตามรายงานข่าว ระบุว่าประมาณ 5,000 คน (Isann Record, 7 มีนาคม 2562) และ วันที่ 6 มีนาคม 2562 พรรคเพื่อไทยได้เปิดปราศรัยใหญ่ครั้งสุดท้าย ที่สนามม้าขอนแก่น ตามรายงาน ข่าวระบุว่า มีผู้เข้าร่วมรับฟังไม่น้อยกว่าหนึ่งหมื่นคน (คมชัดลึก, 6 มีนาคม 2562) หลัง เสร็จสิ้นการปราศรัย คุณหญิงสุดารัตน์เดินทางไปที่ตลาดค้าไฮ ตลาดชื่อดังในย่านบึง หนองโคตรเพื่อช่วยหาเสียงให้กับนายจักริน พัฒน์ดำรงจิตร ผู้สมัครเขต 1

ท่ามกลางการแข่งขันของสองพรรคการเมืองใหญ่ในพื้นที่ ยังมีพรรคอนาคต ใหม่เป็นอีกพรรคที่เป็นคู่แข่งสำคัญของพรรคเพื่อไทยและพรรคพลังประชารัฐ พรรค อนาคตใหม่ใช้วิธีติดต่อกับสมาชิกผ่านสื่อออนไลน์เป็นหลัก เนื่องด้วยนโยบายหัว ก้าวหน้า จึงทำให้เป็นที่ชื่นชอบของวัยรุ่นจำนวนมาก เนื่องด้วยเป็นพรรคที่จัดตั้งใหม่จึง สามารถทำกิจกรรมทางการเมืองได้ แตกต่างจากพรรคการเมืองเก่าที่ถูกแช่แข็งห้ามทำ กิจกรรม ในวันที่ 12 มกราคม 2562 พรรคอนาคตใหม่ได้เปิดตัว 10 ผู้สมัคร ส.ส. เขต ในจังหวัดขอนแก่น ที่บริเวณสวนสาธารณะรัชดานุสรณ์ โดยมีชาวขอนแก่นจำนวนหนึ่ง เข้ามาร่วมงาน แต่เดิมพรรคอนาคตใหม่ไม่ได้หวังที่จะได้จำนวนส.ส.เขตในพื้นที่ภาค อีสาน แต่หวังว่าจะได้คะแนนในเขตอำเภอเมือง เขตละ 10,000 คะแนนและเขตอื่น ๆ ห่างไกลเมือง ตามต่างจังหวัด เขตละ 5,000 คะแนน โดยหวังว่าจะได้ส.ส.บัญชีรายชื่อ ประมาณ 30-35 คน (สัมภาษณ์ทีมงานหาเสียงพรรคอนาคตใหม่, วันที่ 27 กุมภาพันธ์ 2562)

การนี้ก็มี ผลการเลือกตั้งในจังหวัดขอนแก่นวันที่ 24 มีนาคม 2562 ได้สร้างความแปลกประหลาดใจให้คนจำนวนไม่น้อย โดยเฉพาะเขตเลือกตั้งที่ 1 และ 2 กล่าวคือ เขตเลือกตั้งที่ 1 นายฐิตินันท์ แสงนาค จากพรรคอนาคตใหม่สามารถชนะนาย

จักริน พัฒนดำรงจิตร อดีต ส.ส. 4 สมัยจากพรรคเพื่อไทยด้วยคะแนน 38,717 เสียง ต่อ 29,396 เสียง จากความพ่ายแพ้ของจักรินทำให้หนังสือพิมพ์ระดับชาติพาดหัวข่าวว่า “ช้างล้ม” ขณะเดียวกันได้กล่าวถึงนายจิตินันท์ว่าเป็น “แจ็กผู้ขายักษ์” (ผู้จัดการออนไลน์, 24 มีนาคม 2562) และเขตเลือกตั้งที่ 2 นายวัฒนา ช่างเหลา จากพรรคพลังประชาชนสามารถชนะนางอรอนงค์ สารผล จากพรรคเพื่อไทย ด้วยคะแนน 46,276 เสียงต่อ 34,115 เสียง หนังสือพิมพ์ระดับชาติพาดหัวข่าวเช่นกันว่า วัฒนาสามารถ “เจาะไข่แดง” และ “ล้มช้างใหญ่!” ได้สำเร็จ (มติชนออนไลน์, 24 มีนาคม 2562) ในส่วนของผู้สมัครพรรคเพื่อไทยอีก 8 เขตเลือกตั้งสามารถเอาชนะคู่แข่งได้ ไม่มีการพลิกโผแต่อย่างใด ดังนั้น บทความวิจัยนี้จึงจำกัดขอบเขตเนื้อหาและพื้นที่ โดยมุ่งวิเคราะห์ความพ่ายแพ้ของ 2 เขตเลือกตั้งเป็นหลัก

วัตถุประสงค์

เพื่อวิเคราะห์ถึงสาเหตุของความพ่ายแพ้ของพรรคเพื่อไทยจากเขตเลือกตั้งที่ 1 และ 2 ในจังหวัดขอนแก่น

วิธีดำเนินการวิจัย

ผู้วิจัยอาศัยการศึกษาในเชิงเอกสาร เช่น หนังสือ งานวิจัย บทความวิชาการ บทวิเคราะห์ข่าว ข่าวสารทางการเมืองทั้งจากหนังสือพิมพ์และสื่อออนไลน์ เป็นต้น รวมถึง การสังเกตอย่างมีส่วนร่วมและการสัมภาษณ์ผู้สมัครรับเลือกตั้ง โดยแบ่งเป็น สัมภาษณ์แกนนำพรรคเพื่อไทยในจังหวัดขอนแก่น จำนวน 1 คน ผู้สมัครรับเลือกตั้งพรรคพลังประชาชน จำนวน 1 คน และทีมงานหาเสียงคนใกล้ชิดกับผู้สมัครพรรคเพื่อไทยและพรรคอนาคตใหม่ จำนวน 2 คน อนึ่ง ผู้วิจัยเน้นการวิเคราะห์เนื้อหาและจัดประเภทของเนื้อหา โดยหยิบยกคำสัมภาษณ์ที่สำคัญ เพื่อสนับสนุนและยืนยันข้อถกเถียง (argument) ของบทความนี้

ผลการศึกษา

ควรต้องกล่าวถึงบริบทของเขตเลือกตั้งที่ 1 และ 2 เล็กน้อยว่า ในการเลือกตั้งปี 2562 เขตเลือกตั้งที่ 1 ครอบคลุมพื้นที่ใจกลางอำเภอเมืองขอนแก่นคือ ตำบลในเมือง ตำบลเมืองเก่า ตำบลบ้านเป็ด แต่เดิมในการเลือกตั้งปี 2554 ได้รวมตำบลแดงใหญ่ไว้อีกตำบลหนึ่งในส่วนเขต 2 ครอบคลุมตำบลรอบนอกของอำเภอเมืองขอนแก่น ได้แก่ ตำบลโคกสี, ตำบลท่าพระ, ตำบลบ้านทุ่ม, ตำบลพระลับ, ตำบลบ้านหว้า, ตำบลแดงใหญ่, ตำบลดอนช้าง, ตำบลดอนหัน, ตำบลศิลา, ตำบลหนองตุ้ม, ตำบลบึงเนียม และอำเภอซำสูง

ในการเลือกตั้งปี 2554 นายจักริน พัฒนดำรงจิตร จากพรรคเพื่อไทยชนะนายสุนทร ลิขีทวน จากพรรคประชาธิปัตย์ ด้วยคะแนนเสียง 53,579 ต่อ 23,821 ส่วนการเลือกตั้งปี 2550 เนื่องด้วยมีการแบ่งเขตใหญ่ จักรินได้ จากพลังประชาชนได้ 114,327 คะแนน เป็นส.ส.ร่วมกับนายประจักษ์ แก้วกล้าหาญและนายภูมิ สารผล จากพรรคเดียวกัน ขณะที่การเลือกตั้งปี 2548 จักรินชนะนายอัษฎางค์ แสงการ จากพรรคมหาชน ด้วยคะแนน 49,360 ต่อ 12,078 และในปี 2544 จักริน จากพรรคไทยรักไทย ได้เป็นส.ส.สมัยแรกด้วยชัยชนะ 30,742 คะแนน ในการเลือกตั้งปี 2562 พรรคเพื่อไทยจักรินลงชิงชัยอีกครั้ง โดยมีคู่แข่งสำคัญคือ 1) ดร.ภพธร แก้วขັນ อดีตทนายความ อดีตสมาชิกสภาเทศบาลนครขอนแก่นและอดีตสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัด จากพรรคพลังประชารัฐ 2) นางลักขณา แก้วกล้าหาญ ภรรยาประจักษ์ แก้วกล้าหาญ จากพรรคชาติไทยพัฒนา นายประจักษ์เป็นอดีตนายกเทศมนตรีเทศบาลนครขอนแก่น อดีตส.ส.พรรคไทยรักไทย พรรคพลังประชาชน ก่อนจะย้ายไปอยู่พรรคภูมิใจไทยและเป็นอดีตรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงคมนาคมภายใต้รัฐบาลอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ 3) นายวิฑูรย์ กมลนฤเมธ จากพรรครวมพลังประชาชาติไทย วิฑูรย์เคยเป็นอดีตผู้พิพากษาสมทบในศาลแรงงานภาค 4 อดีตประธานกิตติมศักดิ์สภาอุตสาหกรรมจังหวัดขอนแก่น และอดีตที่ปรึกษาผู้ตรวจราชการสำนักนายกรัฐมนตรี และ 4) นายฐิตินันท์ แสงนาค ผู้ประกอบการธุรกิจและอดีตผู้สมัครสมาชิกวุฒิสภาในจังหวัดขอนแก่น

สำหรับเขตเลือกตั้งที่ 2 นายภูมิ สารผล จากพรรคเพื่อไทยชนะนายสุริยนต์ วะสมบัติ จากพรรคกิจสังคม อย่างถล่มทลายคือ 60,465 ต่อ 14,767 คะแนนในการเลือกตั้งปี 2554 ส่วนการเลือกตั้งปี 2550 ภูมิได้ 111,415 คะแนน เป็นส.ส.ในพื้นที่เขต 1 ที่ครอบคลุมพื้นที่ตำบลของการเลือกตั้งเขต 2 ในปัจจุบัน ขณะที่การเลือกตั้งปี 2548 ภูมิจากพรรคไทยรักไทย ชนะในเขตเลือกตั้งที่ 5 ซึ่งมีพื้นที่ครอบคลุมบางส่วนในเขตเลือกตั้งที่ 2 ของปัจจุบัน โดยได้ 40,673 เสียง ชนะ นายอุดมศักดิ์ มาสีพิทักษ์ จากพรรคชาติไทยที่ได้ 30,166 เสียง และการเลือกตั้งปี 2544 ภูมิได้เป็น ส.ส. สมัยที่ 4 ด้วยชัยชนะที่ 29,548 คะแนน นับจำนวนรวมก่อนหน้านี้ทั้งหมดภูมิเป็นส.ส.ขอนแก่นมาแล้ว 7 สมัย การเลือกตั้งรอบนี้ ชาวปรากฏว่า พรรคเพื่อไทยอาจจะส่งอดีตรองเพียง เกษหรือธนิ มาสีพิทักษ์ ลงรับสมัครแทน แต่พรรคเลือกอรอนงค์ สารผล ภรรยาของ ภูมิลงแทน เนื่องจากความต้องการของภูมิ (Esan Biz, 13 กรกฎาคม 2561) คู่แข่งสำคัญของพรรคเพื่อไทยคือ นายวัฒนา ช่างเหลา จากพรรคพลังประชารัฐ พิจารณาทวิเคราะห์ดังนี้

เขตเลือกตั้ง 1

ตารางที่ 1: ผลคะแนนเลือกตั้งเขตเลือกตั้งที่ 1 (แสดงผลเฉพาะ 5 อันดับแรก)

หมายเลข	ชื่อ-นามสกุล	สังกัดพรรค	ได้คะแนน
2	นายฐิตินันท์ แสงนาค	อนาคตใหม่	38,717
10	นายจักริน พัฒน์ดำรงจิตร	เพื่อไทย	29,396
1	นายภพธร แก้วชั้น	พลังประชารัฐ	21,935
11	นางลักขณา แก้วกล้าหาญ	ชาติไทยพัฒนา	5,325
12	นายจิตติ เชิดชู	ประชาธิปไตย	5,014

ข้อสังเกตจากผลการเลือกตั้งมีอย่างน้อย 3 ประการดังนี้

ประการแรก อุดมการณ์พรรคการเมืองที่ใกล้เคียงกันและความโดดเด่นของ ธนาธร จึงรุ่งเรืองกิจ

หากพิจารณาฐานเสียงของพรรคเพื่อไทยเขต 1 ในอดีต จะพบว่า ประชาชนส่วนใหญ่ว่าเลือกนายจักรินเพราะชื่นชอบนโยบายของพรรคเพื่อไทย ตั้งแต่พรรคไทยรักไทยเป็นต้นมา เช่นเดียวกับชื่นชอบในจุดยืนพรรคเพื่อไทยที่ต่อสู้กับระบอบรัฐประหาร ตั้งแต่ปี 2549 อย่างไรก็ตาม ในการเลือกตั้งก่อนหน้านี้ จักรินไม่ได้เผชิญคู่แข่งจากพรรคที่ประกาศอุดมการณ์ประชาธิปไตยแบบเดียวกันเช่นพรรคอนาคตใหม่เหมือนการเลือกตั้งคราวนี้ ในการเลือกตั้งในปี 2554 จักรินจึงได้คะแนนถึง 53,579 คะแนน ทั้งห่างพรรคที่ประกาศตัวชัดเจนว่าเป็นฝ่ายตรงข้ามกับพรรคเพื่อไทยรวมกันเสียอีก กล่าวคือ อันดับสอง นายสุนทร ลิขิตวน พรรคประชาธิปัตย์ 23,821 คะแนน นายพงษ์เทพ มุสิกฤๅ พรรคภูมิใจไทย 4,870 คะแนน และนายไกร พลสุวรรณ พรรครักสันติ 3,580 คะแนน ทำนองเดียวกับการเลือกตั้งปี 2550 เขต 1 ขณะนั้นครอบคลุมพื้นที่อำเภอเมืองขอนแก่น อำเภอมีนบุรีศรี และอำเภอบ้านแฮด พรรคพลังประชาชนได้ ส.ส. ทั้ง 3 คนคือ นาย ประจักษ์ แก้วกัลยาญ ได้ 119,971 คะแนน นายจักรินได้ 114,327 คะแนนและนายภูมิ สารผลได้ 111,415 คะแนน ทั้งห่างพรรคที่ประกาศเป็นคู่แข่งอันดับหนึ่งของพรรคพลังประชาชน คือ พรรคประชาธิปัตย์ โดยนายจรัส ตฤณวุฒิพงษ์ ได้ 44,731 คะแนน พ.อ.(พิเศษ) ชาตรี ไกรพิรพรรณ ได้ 35,947 คะแนน และ พ.ต.ท. ประวัติ วิชฎฐพงษ์ ได้ 33,358 คะแนน ดังนั้น โจทย์ปัญหาหลักของพรรคเพื่อไทยและนายจักริน คือ การถือกำเนิดขึ้นของพรรคอนาคตใหม่และกระแสนายธนาธรที่โด่งดังเป็นอย่างยิ่งโดยเฉพาะกับคนชั้นกลางหัวก้าวหน้าในเขตใจกลางเมืองหรือในเขต 1 ขอนแก่น

ประชากรส่วนใหญ่ในเขต 1 คือนักธุรกิจ พ่อค้าแม่ค้า ข้าราชการ ครูบาอาจารย์ นักเรียนนักศึกษา แรงงานมีฝีมือ ฯลฯ คนเหล่านี้เข้าถึงข้อมูลทางสื่อออนไลน์เป็นหลัก พวกเขาได้เห็นและเรียนรู้นโยบายหัวก้าวหน้าของพรรคอนาคตใหม่ ส่งผลให้พวกเขาชื่นชอบนโยบายหลัก ๆ เช่น การล้มล้างระบอบคสช. การแก้รัฐธรรมนูญทั้งฉบับ การปฏิรูปกองทัพ การกระจายอำนาจ การยกเลิกเกณฑ์ทหาร การสร้างรัฐสวัสดิการ ฯลฯ ขณะที่พรรคเพื่อไทยยังเสนอนโยบายตรงนี้ไม่ชัดเจน จุดแข็งของพรรคเพื่อไทยคือนโยบายทางเศรษฐกิจ และผู้นำเสนอตัวเป็นนายกรัฐมนตรีของพรรคเพื่อไทยก็ไม่ได้มีท่าทีแข็งกร้าวและมุ่งมั่นในการเผชิญกับระบอบคสช.เหมือนกับที่ธนาธรทำ ดังนั้นจึงได้คะแนนจากประชาชนจำนวนมากที่เคยเป็นหรือควรจะเป็นผู้ที่เลือกให้จักริน

เนื่องด้วยประชาชนสามารถกาบัตรเลือกตั้งได้ใบเดียวจึงทำให้พวกเขาตัดสินใจเลือก นายธิตินันท์ แสงนาค ซึ่งคนขอนแก่นจำนวนหนึ่งไม่รู้จักประวัติเสียด้วยซ้ำ* แม้นายธิตินันท์เคยลงสมัครรับเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภาจังหวัดขอนแก่น วันที่ 30 มีนาคม 2557 โดยได้คะแนนถึง 21,756 คะแนน แต่เนื่องด้วยหน่วยเลือกตั้งคือระดับจังหวัด จึงทำให้ได้อันดับที่ 5 เป็นรองนายวัน สุวรรณพงษ์ (324,752 คะแนน) โกเมศ ที่ชาชนานนท์ (93,261 คะแนน) นายศุภสิทธิ์ เตชะตานนท์ (69,698 คะแนน) และ นายสุธน สอนคำแก้ว (25,642 คะแนน) ขณะที่ Facebook ของธิตินันท์ในช่วงหาเสียงเลือกตั้งยังมีประชาชนเข้ามาทักและแสดงความคิดเห็นอย่างบางตา นั้นหมายถึงว่า เหตุผลที่ชาวขอนแก่นโดยเฉพาะตำบลในเมืองและบ้านเปิดจำนวนมากเลือกธิตินันท์ เพราะกระแสนวัตกรรมใหม่และธนาธเป็นสำคัญ ทั้ง ๆ ที่พรรคอนาคตใหม่คือพรรคเกิดใหม่ ไม่มีการซื้อเสียง ไม่มีหัวคะแนนในพื้นที่และไม่มีฐานมวลชนมาก่อนหน้านี้ แขนงนำพรรคเพื่อไทยในขอนแก่นคนหนึ่งกล่าวกับผู้วิจัยว่า “เขตหนึ่งอนาคตใหม่ชนะเพราะกระแสนาธ ธนาธคืออนาคตใหม่ อนาคตใหม่คือธนาธ” (สัมภาษณ์วันที่ 5 พฤษภาคม 2562)

ประการที่สอง ความตื่นตัวของนักศึกษามหาวิทยาลัยขอนแก่น

มหาวิทยาลัยขอนแก่นเป็นมหาวิทยาลัยที่เก่าแก่ที่สุดในภาคอีสาน ครอบคลุมทุกศาสตร์สาขา โดยปกติ นักศึกษาที่นี่จะได้รับการร้องขอให้ย้ายทะเบียนบ้านเข้ามาสังกัดในมหาวิทยาลัยเพื่อความสะดวกในการเดินเรื่องเอกสารและทำกิจกรรมต่าง ๆ แม้ไม่ได้มีการบังคับก็ตาม แต่ปรากฏว่า หากมีนักศึกษาคือเป็นคนขอนแก่นจริง ๆ ซึ่งพวกเขาไม่จำเป็นต้องย้ายทะเบียนบ้านเข้ามา พบว่ามีนักศึกษาหลายพันคนในแต่ละปีที่ย้ายทะเบียนบ้านเข้ามาในมหาวิทยาลัยขอนแก่น

* ธิตินันท์ แสงนาค เป็นผู้ประกอบการธุรกิจ เคยเป็นเจ้าของและผู้จัดการศูนย์มอเตอร์ปี 2528-2530 อดีตผู้จัดการศูนย์บริการบริษัทขอนแก่นเหล่าไพศาลจำกัดปี 2530-2540 เป็นอดีตผู้สมัครสมาชิกวุฒิสภาในจังหวัดขอนแก่นในวันที่ 30 มีนาคม 2557 นายธิตินันท์ได้คะแนน 21,789 เป็นอันดับที่ 5 จากผู้สมัคร 7 คน เป็นอาจารย์พิเศษตามสถาบันการศึกษาต่าง ๆ และเป็นอดีตคณะกรรมการธิการและรองโฆษก สภาปฏิรูปแห่งชาติ (สปช.) จังหวัดขอนแก่น (Facebook อนาคตใหม่ เขต 1, 2562)

จำเป็นต้องเข้าใจบริบทของนักศึกษาเล็กน้อยว่า พวกเขาเติบโตมาในยุคที่เห็นการรัฐประหาร 2 ครั้งคือในปี 2549 และ 2557 พวกเขาใช้ชีวิตส่วนใหญ่ก่อนเข้าเรียนมหาวิทยาลัยด้วยการเห็นพล.อ.ประยุทธ์บริหารงานมาเป็นเวลา 5 ปี ซึ่งมีหลากหลายเหตุการณ์ที่ทำให้พวกเขาตั้งคำถามกับภาวะผู้นำ ตลอดจน พวกเขาเติบโตมากับการรับรู้ปรากฏการณ์ทางสังคมผ่านสื่อออนไลน์ ดังนั้น การไหลเวียนของข้อมูลข่าวสารจำนวนมากจึงถาโถมเข้าสู่พวกเขา ผู้วิจัยเคยได้ร่วมสำรวจประชามติจากนักศึกษามหาวิทยาลัยขอนแก่นจำนวน 600 คนก่อนการเลือกตั้งวันที่ 24 มีนาคม พบว่า พวกเขาร้อยละ 37.83 จะเลือกพรรคอนาคตใหม่แม้ไม่รู้จักผู้สมัครในเขต 1 ก็ตาม อันดับสอง พวกเขาร้อยละ 6.83 จะเลือกพรรคเพื่อไทย และพวกเขาร้อยละ 38.67 ต้องการให้ธนาธรเป็นนายกรัฐมนตรี รองลงมาคือ คุณหญิงสุภารัตน์ เกตุราพันธ์ ร้อยละ 6.33 นายมีชัยวัญ แสงสุวรรณ ร้อยละ 2.17 พลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา ร้อยละ 2.33 และนายชัชชาติ สิทธิพันธุ์ ร้อยละ 1.83 ในวันเลือกตั้งปรากฏข่าวไปทั่วประเทศว่านักศึกษามหาวิทยาลัยขอนแก่นรอแถวยาวเหยียดอย่างไม่ย่อท้อเพื่อรอกาบัตรเลือกตั้งของตนเอง และนักศึกษาอีกจำนวนมากอาสาเข้าร่วมเป็นเครือข่ายเยาวชนสังเกตการณ์เลือกตั้ง หรือ we watch เพื่อให้การเลือกตั้งบริสุทธิ์ยุติธรรมให้สมกับที่พวกเขาออกมาเนิ่นนาน (อ่านใน กฤษฎพลณ์ บุญครอง และ ศิวัช ศรีโกกลางกุล, 2562)

ดังนั้น หากพิจารณาผลการเลือกตั้งในวันที่ 24 มีนาคม 2562 หน่วยเลือกตั้งในเขต 1 คือหน่วยที่ 6-15 (ตำบลในเมือง) คือหน่วยในมหาวิทยาลัยขอนแก่น พบว่า

ตารางที่ 2 : ผลการเลือกตั้งในหน่วยเลือกตั้งของมหาวิทยาลัยขอนแก่น

พรรค	ผู้สมัคร	คะแนน
พลังประชารัฐ 1	ภพธร แก้วขັນ	200
อนาคตใหม่ 2	ฐิตินันท์ แสงนาค	5,594
เพื่อไทย 10	จักริน พัฒนดำรงจิตร	849

จากคะแนนข้างต้น จึงไม่แปลกใจที่แกนนำพรรคเพื่อไทยคนหนึ่งกล่าวกับผู้วิจัยว่า “จักรินแพ้เด็กมข.” (สัมภาษณ์วันที่ 5 พฤษภาคม 2562) ส่วนจักรินให้สัมภาษณ์กับสื่อมวลชนว่า “ผมก็ยอมรับ เพราะไม่สามารถสู้กระแสกับคนรุ่นใหม่ใน ม.

ขอนแก่น ที่ได้มาใช้สิทธิลงคะแนนมากกว่า 80 % จึงขอแสดงความยินดีกับนาย
ฐิตินันท์พรคอนาคัดใหม่ ซึ่งต้องการให้มีการเปลี่ยนแปลงใหม่ เดินไปข้างหน้า ไม่ไขว่
อยู่ในที่เดิม มีนักการเมืองรุ่นใหม่เข้าไปทำหน้าที่ผู้แทนประชาชนในสภาฯ โดยเฉพาะใน
พื้นที่เขต 1 ขอนแก่น ซึ่งผมก็ต้องทำหน้าที่ประชาชนต่อไป และขอเป็นผู้ดูแลตัวแทน
ประชาชน ผมจึงไม่รู้สึกเสียใจแต่อย่างใด พร้อมกับขออวยพรให้ ส.ส.ที่เป็นตัวแทนของ
ประชาชนไปทำหน้าที่ของท่านให้ดีที่สุด” (Khon Kaen Link, 25 มีนาคม 2562)

นอกจากนี้ แม้จะไม่สามารถระบุหน่วยเลือกตั้งอื่น ๆ ได้ แต่มีแนวโน้มสูงที่
นักเรียน นักศึกษาและคนรุ่นใหม่ในเขต 1 ซึ่งประกอบด้วยมหาวิทยาลัยและโรงเรียน
ชั้นนำจำนวนมาก เช่น มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลอีสาน วิทยาเขตขอนแก่น
มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย วิทยาเขตขอนแก่น
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตขอนแก่น (ส่วนใหญ่ขรราวาสเรียน)
วิทยาลัยบัณฑิตเอเชีย โรงเรียนขอนแก่นวิทยายน โรงเรียนแก่นนครวิทยาลัย โรงเรียน
สาธิตทั้ง 2 แห่งในมหาวิทยาลัยขอนแก่น โรงเรียนกัลยาณวัตร โรงเรียนเทพศิรินทร์
โรงเรียนมหาไถ่ศึกษา โรงเรียนขอนแก่นวิเทศศึกษา ตลอดจน สถาบันระดับอาชีว
ศึกษา หลายแห่ง จะเลือกพรรคคอนาคัดใหม่เป็นจำนวนมาก ฐิตินันท์ได้สัมภาษณ์สรุ
กับสื่อมวลชนว่า “คะแนนที่ชาวขอนแก่นเทให้กับพรรคคอนาคัดใหม่นั้น มาจากนโยบาย
ที่ตอบโจทย์และเป็นนโยบายโดนใจโดยเฉพาะคนรุ่นใหม่ ขณะเดียวกันหัวหน้าพรรค
เป็นคนที่มีความวิสัยทัศน์และประสบความสำเร็จในชีวิต รวมถึงคณะกรรมการบริหารทุก
คน ที่มีความโดดเด่นทางความคิด อีกทั้งทีมงานอนาคตใหม่ ถือเป็นคนรุ่นใหม่ ที่ม
ีความคิดทันสมัยก้าวข้ามความขัดแย้ง เพื่อนำพาประเทศไปสู่อนาคตข้างหน้า” (Khon
Kaen Link, 25 มีนาคม 2562)

ประการที่สาม อิทธิพลทางการเมืองที่ลดน้อยลงของตระกูลพัฒน์ดำรงจิตร

จักรินได้เป็น ส.ส. ตั้งแต่ปี 2544 เรื่อยมา ปฏิเสธไม่ได้ว่าเนื่องจากเขาเติบโต
มาในครอบครัวผู้กว้างขวางมากด้วยบารมีและมากด้วยธุรกิจหลากหลายของเสียเจริญ
พัฒน์ดำรงจิตร บิดาของเขา ในอดีตเสียเจริญได้รับการขนานนามในฐานะผู้ยิ่งใหญ่ใน
ภูมิภาคอีสานไม่แพ้สมชาย คุณปลื้ม หรือ กำนันเป๊าะ ผู้ยิ่งใหญ่แห่งภาคตะวันออกเฉียง
เหนือเป็นทั้งนักธุรกิจคนสำคัญของขอนแก่นและภาคอีสาน เช่นเดียวกับเป็นผู้มีอิทธิพล
ทางการเมืองในระดับชาติและระดับท้องถิ่น ในอดีตนั้น จะมีข้าราชการระดับสูงและ

นักการเมืองทั้งระดับชาติและระดับท้องถิ่นเข้ามาฝากเนื้อฝากตัวกับเขาเป็นประจำ กล่าวกันว่า เฉพาะทรัพย์สินที่เปิดเผยได้ของเจริญในปี 2538 มีไม่น้อยกว่า 2,000 ล้านบาท (พิจารณากิจการธุรกิจที่ถูกมองว่าเป็น “สีเทา” ได้ ใน อัครวิทย์ ชันธแก้ว, 2540: 60-63) ไม่เพียงเท่านั้น เจริญยังมีส่วนในการสนับสนุนและทำให้ ส.ส.พรรคกิจสังคมในจังหวัดขอนแก่นชนะการเลือกตั้งได้ถึง 5 คนจาก 9 คนในการเลือกตั้งปี 2522 และ 6 คนจาก 9 คนในการเลือกตั้งปี 2526 โดยนักการเมืองขอนแก่นหลายคนในขณะนั้นต่างอยู่ในสังกัดของเจริญ เช่น สุทัศน์ ศรีรัตนพรหม สุวิทย์ คุณกิตติ สมศักดิ์ เกียรติสุรนนท์ ร.ต.อ.สุรัตน์ โอศถานุเคราะห์ ฯลฯ รวมถึงจังหวัดใกล้เคียงเช่นจังหวัดร้อยเอ็ด มินายเวียง วรเชษฐ์และตระกูลจรีมาศอยู่ในสังกัดกลุ่มนายเจริญเช่นกัน จากนั้นนายเจริญมีส่วนในการผลักดันและสนับสนุนพรรคความหวังใหม่ ก่อนหน้านั้นเจริญเคยผลักดันให้จักรินลงสนามการเมืองท้องถิ่น โดยลงในนามกลุ่ม “รักพัฒนานครขอนแก่น” ในการเลือกตั้งปี 2538 ผลปรากฏว่ากลุ่มดังกล่าวชนะถล่มทลายส่งผลให้จักรินได้ดำรงตำแหน่งเทศมนตรีฝ่ายอนามัยและสิ่งแวดล้อม อันเป็นตำแหน่งการเมืองในระดับท้องถิ่นของคนวัย 31 ปีในขณะนั้น (อัครวิทย์ ชันธแก้ว, 2540: 69-65) ต่อมานายเจริญมีบทบาทในการสนับสนุนอย่างเงียบ ๆ ต่อพรรคนำไทยและพรรคไทยรักไทย อนึ่ง ปัจจุบันเจริญอายุ 85 ปี

อย่างไรก็ตาม แม้บทบาททางธุรกิจของตระกูลพัฒน์ดำรงจิตระจะยังคงโดดเด่นและครองส่วนแบ่งตลาดจำนวนมหาศาลของจังหวัด ทว่าเมื่อเวลาเปลี่ยนไป ภูมิทัศน์ของคนขอนแก่นยุคใหม่หรือในช่วงระหว่างวัยใหม่ (อายุราว 20-50 ปี) ที่มีต่อการเมืองขอนแก่นในเขต 1 ก็เปลี่ยนไปเช่นกัน กล่าวคือ พวกเขาไม่ได้เคยอยู่ภายใต้ระบบอุปถัมภ์หรือเครือข่ายใด ๆ กระทั่ง มีส่วนได้ส่วนเสียใด ๆ กับตระกูลนี้ ในสังคมเมืองสมัยใหม่ ประชาชนจำนวนมากไม่ได้มีความภักดีต่อผู้มีอิทธิพลในท้องถิ่นเหมือนสังคมชนบทในอดีต อีกทั้ง ในช่วงหนึ่งทศวรรษที่ผ่านมา ในจังหวัดขอนแก่นได้มีกลุ่มนักธุรกิจรุ่นใหม่ที่เกิดขึ้นและมีบทบาทในจังหวัดเป็นจำนวนมาก แม้ในแง่การมีตระกูลพัฒน์ดำรงจิตระจะสามารถทำให้ประชาชนขอนแก่นจำนวนหนึ่งเลือกจักริน แต่ถือว่าเป็นปัจจัยที่น้อยมาก หากเทียบกับพรรคการเมืองที่จักรินสังกัดและรูปแบบการหาเสียงของจักรินเอง

ดังที่กล่าวไปแล้วว่า พรรคการเมืองเพื่อไทยของจักรินมีจุดแข็งในพื้นที่เป็นเวลานาน แต่โชคร้ายของพรรคเพื่อไทยที่ต้องเจอกับกระแสพรรคอนาคตใหม่ในขณะนี้ นอกจากนั้น สื่อมวลชนในท้องถิ่นได้ตั้งคำถามถึงศักยภาพของจักรินว่า “แต่ในสายตาชาวเมืองขอนแก่นโดยเฉพาะกลุ่มคนชนชั้นกลางมองว่าในช่วงการเป็น สส.ตลอด 4 ปี ไม่มีผลงานโดดเด่น” (แนวหน้า, 28 มกราคม 2562) ขณะที่แกนนำพรรคเพื่อไทยในขอนแก่นคนหนึ่งวิเคราะห์ว่า “คุณเต๋า (จักริน) เขาประมาท เขามั่นใจในชื่อพรรคเพื่อไทยและมั่นใจในคะแนนจัดตั้งที่มีอยู่ เขามั่นใจว่าจะชนะเพราะโพลล์พรรคบอกแบบนั้นเลยประมาท” แกนนำพรรคเพื่อไทยคนดังกล่าวยังเล่าอีกว่า “ตนเองเคยแจ้งผู้ใหญ่ในพรรคส่วนกลางแล้วว่าให้ระวังในเขต 1 กับเขต 2 ให้ดี เนื่องจากอย่าเชื่อมั่นในพรรคเพื่อไทยสูงเกินไป เพราะคนในเขตเมืองอ่อนไหวกับกระแส เหมือนกับที่หลังพฤษภาทมิฬ คนขอนแก่นเลือกพรรคพลังธรรมเป็นส.ส.เขตถึง 5 คน* เช่นเดียวกับกระแสเลือกพลังธรรมในกรุงเทพฯ” (สัมภาษณ์วันที่ 5 พฤษภาคม 2562)

เขตเลือกตั้งที่ 2

ตารางที่ 3 : ผลคะแนนเลือกตั้งในเขตเลือกตั้งที่ 2 (แสดงผลเฉพาะ 5 อันดับแรก)

หมายเลข	ชื่อ-นามสกุล	สังกัดพรรค	ได้คะแนน
5	นายวัฒนา ช่างเหลา	พลังประชารัฐ	46,276
16	นางอรอนงค์ สารผล	เพื่อไทย	34,115
7	นายสันชัย ทะคง	อนาคตใหม่	21,449
30	นายสุดใจ ทุยบึงฉิม	เพื่อชาติ	2,422
18	พ.ต.ท.ปฏิณญา วิเขตพงษ์	ประชาธิปไตย	2,263

ข้อสังเกตจากผลการเลือกตั้งมีอย่างน้อย 5 ประการดังนี้

ประการแรก การเป็นผู้บริหารท้องถิ่นและโอกาสหลังรัฐประหาร

* ได้แก่ นายพงษ์ศักดิ์ อินทรพาณิชย์ นายภูมิ สารผล นายอดิสร เพ็ญเกษ นายอำนาจ ชนวงค์และนายสฤต สันติเมทนีดล

ด้วยสายสัมพันธ์อันแนบแน่นระหว่างนายพงษ์ศักดิ์ ตั้งวานิชกพงษ์ นายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่นกับนายเอกราช ช่างเหลาจึงทำให้นายพงษ์ศักดิ์ส่งลูกขายนายเอกราชคือนายวัฒนาเข้าไปนั่งเป็นรองนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดตั้งแต่วันที่ 16 กุมภาพันธ์ 2555 ซึ่งหากไม่มีการรัฐประหาร คณะผู้บริหารอบจ.จะต้องทำงานครบวาระในปี 2559 และมีการเลือกตั้งใหม่ ซึ่งอาจจะทำให้ผู้บริหารชุดใหม่เข้าไปทำงาน อย่างไรก็ตาม เนื่องจาก คสช.ไม่อนุญาตให้มีการเลือกตั้งท้องถิ่นทุกระดับโดยให้ผู้บริหารดำรงตำแหน่งต่อไป (ในกรณีไม่ถูกมาตรา 44 สั่งพักงาน) ส่งผลให้ผู้บริหาร อบจ. ขอนแก่นสามารถทำงานได้อย่างเนิ่นนาน หากเทียบถึงก่อนการเลือกตั้งเท่ากับว่าวัฒนาดำรงตำแหน่งรองนายกอบจ.เป็นเวลา 7 ปี (ลาออกในวันที่ 1 กุมภาพันธ์ 2562 เพื่อลงรับสมัครเลือกตั้งและนายพงษ์ศักดิ์ ได้แต่งตั้งนายพิทักษ์ชน ช่างเหลา น้องขายนายวัฒนา เข้าไปดำรงตำแหน่งรองนายกอบจ.แทน ตั้งแต่ 7 กุมภาพันธ์ 2562 เป็นต้นมา)

การทำงานในตำแหน่งรองนายก อบจ. เป็นระยะเวลาถึง 7 ปี ทำให้วัฒนาซึ่งเตรียมตัวจะลงส.ส.ในเขต 2 จังหวัดขอนแก่น เนื่องจากบ้านอยู่ในตำบลศิลา อำเภอมือเมือง จึงได้สร้างฐานเสียงรองรับไว้เป็นจำนวนมาก วัฒนาเล่าว่า “ที่ผ่านมามีการทำงานร่วมกับชุมชนนั้นผมลงพื้นที่ตลอด ทั้งในตำแหน่งรองนายก อบจ.ขอนแก่น และร่วมกับสโมสรฟุตบอลขอนแก่น ยูไนเต็ด...” “ด้วยการที่เราเป็นรองนายก เราลงพื้นที่ตลอด อีกอย่างพอลงพื้นที่ตลอด งานบุญงานแต่งงานศพงานท้องถิ่นงานกีฬา สนับสนุนอุปกรณ์กีฬา ฯลฯ ในส่วนของ อบจ. ผมว่าไม่ใช่แค่ อบจ. งบประมาณที่คุณได้มา ถามว่าคุณเอาไปใช้ดูแลพื้นที่คุณได้แค่ไหน เราดูแลพื้นที่ตลอดไม่เคยห่างหายไปจากพื้นที่ ยิ่งอยู่ในพื้นที่เรา เราดูแลตลอด เรามีธุรกิจอยู่ในพื้นที่เราดูแลชาวบ้าน หากมีออเดอร์มาจากต่างประเทศที่น้องชายทำ เช่น ต้องการเครื่องจักรสานแบบนั้นแบบนี้ เราก็มาดูในพื้นที่ว่ากลุ่มไหนทำอาชีพนี้ เราก็ออเดอร์ไปที่เขา สร้างงานให้เขา ถ้ามีอะไรเราก็กพยายามทำ” (สัมภาษณ์วันที่ 23 ธันวาคม 2561)

ปฏิเสธไม่ได้อีกเช่นกันว่า การอาศัยในตำแหน่งรองนายก อบจ. ช่วยทำให้วัฒนาหาเสียงได้ง่ายขึ้น พิจารณาเพียงเฉพาะที่ปรากฏเป็นข่าวในวันที่ 24 พฤศจิกายน 2561 ขณะที่นายสุวิทย์ เมษินทรีย์ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี และรองหัวหน้าพรรคพลังประชารัฐ เดินทางไปที่ชุมชนท่องเที่ยว OTOP

นวัตกรรม ตำบลห้วยเตย อำเภอช้างสูง ซึ่งมีทั้งข้าราชการส่วนภูมิภาคและท้องถิ่น มีนางรำ และประชาชนกว่า 500 คนต้อนรับ รายงานข่าวระบุว่า หลังการรำต้อนรับเสร็จสิ้น วัฒนา ช่างเหลา รองนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดและประธานสโมสรฟุตบอลขอนแก่นยูไนเต็ด “มอบค่าแต่งกายให้กับนางรำหมู่บ้านละ 5,000 บาท” ส่วนนายเอกราช ได้กล่าวเปิดตัววัฒนาในงานนี้ว่า วัฒนาจะลงสมัคร ส.ส. พรรคพลังประชารัฐ จังหวัดขอนแก่น เขต 2 ขณะที่วัฒนาได้กล่าวในงานว่า ตนเป็นลูกหลานบ้านช้างสูง สัญญาว่าจะพัฒนาบ้านช้างสูงให้เจริญและกินดีอยู่ดี เขาปิดท้ายว่า “ขนาดยังไม่เป็น ส.ส. ช้างสูงยังพัฒนาขนาดนี้ ถ้าได้เป็น ส.ส. จะพัฒนาแค่ไหน ผากด้วยนะครีบบ้าน้องช้างสูง” (VoiceTV, 24 พฤศจิกายน 2561)

ไม่เพียงเท่านั้น จากการที่พล.อ.ประยุทธ์อยู่มา 5 ปี ได้มีนโยบายประชานิยมที่ทำให้ประชาชนรากหญ้าจำนวนหนึ่งชื่นชอบ ทั้งจากนโยบายของรัฐบาล ประกอบกับการลงพื้นที่สม่ำเสมอ โดยเฉพาะในเขต 2 ของตนเองมาเป็นเวลานาน บวกกับการเป็นผู้กว้างขวางของพ่อ จึงทำให้วัฒนามั่นใจว่า ตนเองมีโอกาสจะได้เป็น ส.ส. สมัยแรก วัฒนาเล่าอีกว่า จากการลงพื้นที่ในฐานะรองนายกอบจ.มาตลอด ตนได้สร้างเครือข่ายกับกำนันผู้ใหญ่บ้าน อสม. กลุ่มสตรีหมู่บ้าน กลุ่มครู (เครือข่ายของบิดาที่ทำธุรกรรมการเงินกับสหกรณ์ออมทรัพย์ครู) และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นไว้ครบทุกที่ อย่างไรก็ดี แม้พื้นที่ดังกล่าวจะเคยเป็นฐานเสียงของพรรคเพื่อไทยมาเป็นเวลานาน แต่เอกราชเคยให้สัมภาษณ์ว่า ตนเองจะเอาผลงานลูกชายเข้าสู่ จะไม่เอากระแสพรรคเข้าสู่ เนื่องจากเชื่อมั่นในวัฒนาที่ “ทำงานช่วยเหลือชาวบ้านต่อเนื่องมานานกว่าหลายปี” (สุมาลี สุวรรณกร, 2562) ส่วนภาพของพรรคพลังประชารัฐกับการสืบทอดอำนาจนั้น วัฒนาเล่าว่า “ผมมองว่าตอนนี้ผมมองคนเปลี่ยนไป แต่ก่อนคนไม่ชอบเลยรัฐบาลทหาร เผด็จการ ถามว่าจอมพลสฤษดิ์ยึดอำนาจมาไหม ทำไมคนขอนแก่นต้องสร้างอนุสาวรีย์ให้ แล้วถามว่าทำไมปัจจุบันนี้จะเป็นแบบนี้ไม่ได้ ผมเห็นรัฐบาลสร้างโครงสร้างพื้นฐานเยอะ ผมก็เพิ่งเห็นรัฐบาลนี้แหละทำรถไฟ คนอื่นทำไม่ทำ รถไฟมันเป็นโครงสร้างพื้นฐานเลย โครงการใหญ่ๆแต่ก่อนมันออกไม่ได้ อาจจะเพราะรัฐบาลประชาธิปไตยแบ่งผลประโยชน์กันไม่ลงตัว” (สัมภาษณ์วันที่ 23 ธันวาคม 2561)

ประการที่สอง การได้รับความนิยจากการเป็นเจ้าของสโมสรฟุตบอล

นอกจากการบริหารตำแหน่งรองนายก อบจ. ขอนแก่นแล้ว วัฒนายังเป็นประธานสโมสรขอนแก่นเอฟซี สโมสรโด่งดังประจำจังหวัด ในแต่ละนัดจะมีแฟนบอลเข้าชมระหว่าง 3,000-5,000 ราย ที่สนามกีฬาากลางองค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น ก่อนหน้านี้อเกราช ช่างเหลาปรารถนาจะประสบความสำเร็จเหมือนนวนิน ชิดชอบ จึงใช้บุรีรัมย์โมเดลหรืออาศัยยุทธศาสตร์ “ลูกหนังนำการเมือง” แต่เดิมเอกราชเคยเจรจาขอซื้อทีมขอนแก่น เอฟซี สโมสรฟุตบอลหนึ่งเดียวของจังหวัด ทว่าไม่ประสบความสำเร็จ จึงเปลี่ยนไปซื้อทีมปากช่อง อยู่ในเต็ดจากกลุ่มการเมืองในจังหวัดนครราชสีมา จากนั้นเปลี่ยนชื่อเป็นขอนแก่นยูไนเต็ด โดยใช้ฉายาว่าจางอวยอง ให้นายวัฒนาเป็นประธานสโมสรและนายพิทักษ์ชนเป็นรองประธานสโมสร ใช้งบประมาณทำทีมปีละ 50 ล้านบาท (คม ชัด ลึก, 7 กุมภาพันธ์ 2562: 2) ด้วยการบริหารงานที่ดีจึงทำให้สโมสรเติบโตอย่างรวดเร็วจนสามารถได้เล่นในไทยลีก 3

การดำรงตำแหน่งประธานสโมสรฟุตบอล วัฒนายอมรับว่ามีผลต่อการสร้างคะแนนนิยมให้กับตนเองเป็นอย่างมาก ในเพจเฟซบุ๊กของวัฒนามีคนติดตามจำนวนหลายพันคน มีการสนทนากับแฟนบอลอย่างต่อเนื่อง ดังนั้น วัฒนาจึงกล่าวว่า ตนเองไม่กังวลว่าอยู่ตรงข้ามพรรคเพื่อไทย เพราะเชื่อมั่นว่าคนขอนแก่นจะมองเขาในฐานะตัวบุคคลที่ทำประโยชน์ให้กับจังหวัด (สัมภาษณ์วันที่ 23 ธันวาคม 2561)

ประการที่สาม บุคลิกกับความมุ่งมั่นส่วนตัว

กล่าวกันว่า วัฒนาเป็นคนใจใหญ่และกระเป๋านัก เป็นที่พึ่งพาของคนรอบข้างได้ ซึ่งบุคลิกดังกล่าวเหมือนกับเอกราชผู้พ่อ วัฒนาเล่าว่า เวลาชาวบ้านมาขอสนับสนุนการจัดงานบวช งานแต่งงาน งานขึ้นบ้านใหม่ รวมถึงงานอื่น ๆ “นักการเมืองบางพรรคไม่เคยสนับสนุนเลย อย่างมากก็ให้น้ำไปแพ็คเดียว ของผมอย่างน้อย 20 แพ็คนี้แค่น้ำ ส่วนตัวช่วยต่างหากอีกก็มี” วัฒนาเล่าอีกว่า ตนเองมีความมุ่งมั่นในการเป็นส.ส.ให้ได้ โดยได้ว่าจ้างสำนักโพลล์แห่งหนึ่งในการทำสำรวจประชามติประชาชนในเขต 2 ตั้งแต่วันที่ 15 ธันวาคม 2561 โดยย้ำกับสำนักโพลล์ว่า ต้องทำให้ตรงกับความเป็นจริงให้มากที่สุด วัฒนาเน้นว่า “เราไม่ต้องการโพลล์อวย เราต้องการดูว่า จริงๆแล้วมันเป็นยังไง คะแนนออกมาสู่ได้ไหม พื้นที่ไหนชนะพื้นที่ไหนแพ้ เราเจาะลึกลงไปเป็น

หมู่บ้านเป็นหน่วยเลย จุดไหนแพ้เราต้องแก้ไข จุดไหนชนะเราต้องยิ่งเข้าไป” (สัมภาษณ์วันที่ 23 ธันวาคม 2561) จากข้อมูลของผู้วิจัยพบว่า วัฒนารถาผลพลัสที่ตนเองได้จำจวนให้สถาบันการศึกษาแห่งหนึ่งในจังหวัดขอนแก่นทำก่อนการเลือกตั้งสองสัปดาห์ พบว่าคะแนนเป็นรองอรอนงค์ค่อนข้างมาก ดังนั้น วัฒนาจึงลงพื้นที่ในเขตตำบลที่คะแนนน้อยทุกวัน นอกจากนี้ ตามรายงานข่าวระบุว่า วัฒนาเดินสายหาเสียงทุกวันอย่างไม่เหน็ดเหนื่อย กว่า 206 หมู่บ้าน ใน 16 ตำบล ซึ่งประชาชนในเขต 2 จะเห็นนายวัฒนายินบนรถหาเสียงและป้ายหาเสียงมากที่สุด (สำนักข่าวไทย, 3 มีนาคม 2562)

อีกปัจจัยหนึ่งซึ่งส่งผลให้วัฒนาเป็นที่ชื่นชอบคือ การเป็นคนวัยหนุ่มอายุ 37 ปีและมีหน้าตาหล่อเหลา แม้โดยทั่วไป หน้าตากับความรู้ความสามารถเป็นคนละส่วนกัน แต่จากประวัติศาสตร์ผู้นำโลกจะพบว่า ผู้นำทางการเมืองจำนวนมากต่างมีชัยไปกว่าครึ่งหากหน้าตาสวยหรือหล่อเหลา จากการสนทนากับแกนนำพรรคเพื่อไทยในภาคอีสานคนหนึ่ง เล่าว่า ตนเองเคยนั่งทานข้าวกับเอกราช ช่างเหลา ในฐานะเพื่อนฝูง แกนนำพรรคเพื่อไทยคนดังกล่าวอ้างคำพูดของเอกราชในขณะที่ทานข้าวว่า “แค่รูปของวัฒนาก็ทำให้ชนะแล้ว” (สัมภาษณ์วันที่ 5 พฤษภาคม 2562)

ประการที่สี่ ปัญหาของพรรคเพื่อไทย

แน่นอนว่าพรรคเพื่อไทยในฐานะเจ้าของพื้นที่มานานมีความประมาทและยึดติดว่าประชาชนจะยังคงเลือกพรรค มิใช่เลือกคนจากพรรคฝ่ายตรงข้าม มิเพียงแต่ภาคใต้ที่มีคำกล่าวขานว่า เอาเสาไฟฟ้ามาลงก็ชนะ คำกล่าวนี้มีในขอนแก่นเช่นกัน คำกล่าวนี้อย่างยิ่งสร้างความฮึกเหิมให้คู่แข่ง เอกราชเคยให้สัมภาษณ์ว่า “ก่อนหน้านี้เคยมีคำพูดที่ว่า ‘เอาเสาไฟมาลงก็ได้’ คำพูดแบบนี้เป็นการดูถูกประชาชนมากเกินไป ทุกวันนี้ประชาชนเขาไม่ได้โง่ เพราะการสื่อสารโลกออนไลน์เข้าถึงได้หมด ประชาชนรู้ว่าใครดี ใครแค่เพียงลมปาก เหมือนภาษิตอีสานที่ว่า ‘ไฟไหม้ป่าจ้งเห็นหน้าแลน เวลาลีลงผู้แทนจ้งเห็นพี่น้อง’ พรรคเราจะไม่ให้เป็นแบบนี้” (สมวลี สุวรรณกร, 2562) ส่วนวัฒนากล่าวว่า “แกนนำพรรคเพื่อไทยมั่นใจในกระแสคุณทักษิณ ถึงขั้นเปรียบเปรยว่าเอาเสาไฟฟ้าลงก็ยิงได้เลย ไม่ต้องหาเสียงเลย คนเลือกหมด แต่ตอนนั้นมันไม่เหมือนเมื่อก่อน ด้วยการที่มีรัฐประหาร ทำให้เพื่อไทยเขาห่างสนาม เขาห่างพื้นที่ อารมณ์

เหมือนดูถูกชาวบ้าน เอาเสาไฟมาลงก็ได้ แล้วเสาไฟมันทำอะไรให้ชาวบ้านละ ” (สัมภาษณ์วันที่ 23 ธันวาคม 2561)

สำหรับพรรคเพื่อไทย จะมีนโยบายที่จะให้ส.ส.เก่าเป็นผู้สมัครลงเลือกตั้งก่อน ซึ่งข้อดีก็ถือเป็นการให้เกียรติกับเจ้าของพื้นที่เดิมและเขาเหล่านั้นมีฐานเสียงของตนเองมานาน แต่ข้อเสียคือไม่ได้รับฟังความต้องการจากชาวบ้านว่าอยากให้คนนั้นเป็นผู้สมัครหรือไม่ กรณีของอรอนงค์แม้จะเป็นภรรยาภูมิ สารผล แต่เนื่องด้วยชีวิตรับราชการครูมาจนเกษียณอายุ ความเจนจัดทางการเมืองจึงถูกตั้งคำถาม แต่เมื่อผู้วิจัยสัมภาษณ์หนึ่งในทีมงานหาเสียงของอรอนงค์ พวกเขาให้คำตอบว่า “อรอนงค์หาเสียงหนักมากแต่ทำอะไรก็ติดขัดไปหมดเนื่องจากกลไกรัฐเป็นคนของฝั่งพรรคพลังประชารัฐ คอยติดตามและกลั่นแกล้งตลอดเวลา อีกทั้ง ผู้สมัครพรรคตรงข้ามใช้เงินทุ่มซื้อเสียงจำนวนมากตั้งแต่ก่อนมีพระราชกฤษฎีกาการเลือกตั้ง รวมถึงหลังเลือกตั้งยังจ่ายไม่อั้น โดยให้เงินเป็นก้อน ๆ สม่าเสมอ ไม่ใช่ให้ทีเดียว เพราะเอกราชประกาศสม่าเสมอว่า ให้ลูกชายพ่ายแพ้ในเขตนี้ไม่ได้เพราะเป็นเรื่องของศักดิ์ศรีหน้าตา ” (สัมภาษณ์วันที่ 1 มีนาคม 2562)

แม้อรอนงค์จะไม่เคยเล่นการเมืองมาก่อน แต่เธอจำเป็นต้องลงแทนภูมิ เพื่อคู่ศักดิ์ศรีให้กับภูมิ อย่างไรก็ตาม แกนนนำพรรคเพื่อไทยในภาคอีสานคนหนึ่งวิเคราะห์ถึงความพ่ายแพ้ของอรอนงค์ว่า แม้ชื่อของทักษิณ ชินวัตร จะยังขายได้ในพื้นที่เขตนี้ แต่กรณีนี้ประชาชนตั้งใจเลือกตัวผู้สมัครมากกว่าพรรค กล่าวคือ วัฒนธรรมมีความพร้อมมากกว่า พร้อมทั้งจากการสนับสนุนของพรรคและการสนับสนุนของครอบครัว ดังนั้น วัฒนธรรมจึงทำกิจกรรมในพื้นที่มาก่อนอย่างต่อเนื่อง แกนนนำคนดังกล่าวอ้างถึงคำพูดของแกนนำพรรคเพื่อไทยของภาคอีสานอีกคนว่า “คู่แข่งอรอนงค์เขาลงพื้นที่นี้มาห้าหกปี แต่ของเราไม่ลงเลย เข้าไม่ถึงชาวบ้านเลย พรรคเพื่อไทยไปยึดผลโพลล์ในพื้นที่มากไป จึงประมาท” อีกปัจจัยหนึ่งคือ คนเสื้อแดงในพื้นที่ไม่ได้คุ้นเคยกับอรอนงค์ พวกเขาจำนวนมากจึงไม่เลือกพรรคเพื่อไทย นอกจากนี้ ใน 12 ตำบลในอำเภอเมืองเป็นเขตที่มีกลุ่มคนเสื้อเหลืองและ กปปส. จำนวนหนึ่ง คนเหล่านี้มีแนวโน้มที่จะไม่ชอบพรรคเพื่อไทยอยู่แล้ว ขณะที่แกนนำพรรคเพื่อไทยคนนี้วิเคราะห์ว่า ในอนาคตหากมีการเลือกตั้งใหม่ พรรคจะต้องพิจารณาคandidate ใหม่เพื่อแข่งขันกับวัฒนา โดยมี 3 รายชื่อ

เท่านั้นที่พอจะแข่งกับพัฒนาได้คือ พงศกร อรรถนพพร อติศร เพียงเกษ และ ธนิก มาสีพิทักษ์ (สัมภาษณ์วันที่ 5 พฤษภาคม 2562)

ประการที่ห้า การแย่งชิงคะแนนกันเองของพรรคเพื่อไทยและอนาคตใหม่

ประเด็นสำคัญที่ทำให้พัฒนาชนะคือ พรรคฝ่ายประชาธิปไตยที่มีความโดดเด่นไม่แพ้กัน แย่งชิงคะแนนกันเอง พื้นที่ 12 ตำบลในอำเภอเมืองมีคนรุ่นใหม่จำนวนมาก คนเหล่านี้จึงเลือกสนับสนุน ทะคง จากพรรคอนาคตใหม่ด้วยคะแนนที่สูงแตกต่างจากคนอำเภอช้างสูง ซึ่งห่างจากเมืองขอนแก่นออกไปประมาณ 35 กิโลเมตร ที่เลือกสนับสนุนค่อนข้างน้อย กระนั้นก็ตาม หากนับเฉพาะคะแนนที่รวมกันของพรรคเพื่อไทย (34,115) และพรรคอนาคตใหม่ (21,449) จะพบว่ามี 55,564 คะแนน มากกว่าพัฒนาที่ได้ 46,276 คะแนน เห็นได้ว่าคะแนนของสองพรรคการเมืองนี้สูงกว่าคะแนนของพัฒนาเกือบหนึ่งหมื่นเสียง ทั้งนี้ ประชาชนที่สนับสนุนฝั่งประชาธิปไตยไม่สามารถที่จะหันเหไปกาพรรคใดพรรคเดียวได้ เนื่องจากทั้งสองพรรคมีความโดดเด่นไม่ต่างกัน ในส่วนของผู้สมัคร แม้อรอนงค์และสันชัยเป็นคนใหม่ทั้งคู่แต่ด้วยกระแสของทั้งสองพรรคจึงทำให้คะแนนต้องถูกแย่งชิงกันไปเอง ก่อนหน้านั้นพัฒนาวิเคราะห์ว่า คะแนนของพรรคเพื่อไทยกับพรรคอนาคตใหม่จะส่งผลดีต่อตัวเขาเอง เขากล่าวว่า “ผมว่ายิ่งดีเพราะเขาไปแข่งกันเอง จากที่คะแนนเป็นก้อน เขาจะไปขกกันเอง ไม่มีหกรอกหลบให้กัน” (สัมภาษณ์วันที่ 23 ธันวาคม 2561)

อย่างไรก็ตาม หากพิจารณามุมมองของหนึ่งในทีมงานหาเสียงของสันชัย จากพรรคอนาคตใหม่ จะพบว่า พวกเขาที่มีข้อกังขาเกี่ยวกับคะแนนที่ออกมาเช่นกัน เนื่องจากตอนแรกคาดการณ์ไว้ว่าจะได้ไม่ต่ำกว่า 35,000 เสียง เพราะได้ทำโพลล์ทางลับ พบปะชาวบ้าน ซึ่งได้รับกระแสตอบรับดีมาก โดยเฉพาะจากกลุ่มคนมีการศึกษา กลุ่มคนในเมืองตามหมู่บ้านจัดสรรต่าง ๆ ผลปรากฏว่าพรรคได้คะแนนในเขตอำเภอเมืองสูงจริง ๆ (17,332 เสียง) แต่พรรคได้คะแนนน้อยที่อำเภอช้างสูง (1,357) หนึ่งในทีมงานให้สัมภาษณ์ว่า “ตนเองแปลกใจเป็นอย่างยิ่งเพราะลงพื้นที่อำเภอช้างสูงตลอด จริง ๆ แล้วควรได้ไม่ต่ำกว่า 5,000-6,000 คะแนน ตนเองจึงเชื่อว่ามีคามผิดปกติในอำเภอนี้เนื่องจากบัตรเสียมักเป็นบัตรที่กาอนาคตใหม่ และเมื่อถามชาวบ้าน ชาวบ้านก็บอกว่าไม่เอาทหารทั้งนั้น” (สัมภาษณ์วันที่ 28 มิถุนายน 2562) หากสมมติฐานของทีมงานหา

เสียงของสันชัย ถูกต้อง นั่นหมายความว่า ชาวบ้านเลือกนายวัฒนาในฐานะตัวบุคคลแต่ไม่ได้เลือกในฐานะพรรคที่สนับสนุนการสืบทอดอำนาจของทหาร

สรุปและอภิปรายผล

ด้วยเงื่อนไขของรัฐธรรมนูญฉบับปี 2560 ซึ่งทำให้ผู้ลงคะแนนเสียงเลือกตั้งลงคะแนนได้บัตรเดียว ต่างจากรัฐธรรมนูญฉบับปี 2540 และ 2550 ก่อนหน้านี้ หากพิจารณาจากผลคะแนนการเลือกตั้งเฉพาะในจังหวัดขอนแก่นเมื่อวันที่ 24 มีนาคม 2562 จะพบว่า ผู้มาใช้สิทธิเลือกตั้งในจังหวัดขอนแก่นทั้ง 10 เขต จำนวน 1,037,292 คน เลือกพรรคเพื่อไทย 380,001 คะแนน คิดเป็นร้อยละ 36.63 ของผู้มาใช้สิทธิเลือกตั้ง รองลงมาคือเลือกพรรคพลังประชารัฐ 222,075 คะแนน คิดเป็นร้อยละ 21.40 และพรรคอนาคตใหม่ 185,895 คะแนน คิดเป็นร้อยละ 17.92 ที่เหลือเป็นคะแนนจากผู้สมัครพรรคอื่น ๆ บัตรเสียและบัตรไม่ประสงค์ลงคะแนน

ควรต้องย้ำว่า การพ่ายแพ้ของจักริน ไม่ได้เกี่ยวกับทัศนคติความศรัทธาในระบอบประชาธิปไตยของคนในเขต 1 ลดลง ในทางตรงกันข้าม หากพิจารณาการหาเสียงโดยแบ่งเพียงเฉพาะพรรคที่ประกาศไม่เอาพล.อ.ประยุทธ์ (เฉพาะ 10 อันดับแรก) ซึ่งได้แก่พรรคอนาคตใหม่ (38,717 เสียง) พรรคเพื่อไทย (29,396 เสียง) พรรคเศรษฐกิจใหม่ (4,656 เสียง) และพรรคเสรีรวมไทย (2,977 เสียง) รวมกันคือ 75,746 คะแนน ส่วนพรรคที่ประกาศสนับสนุนพล.อ.ประยุทธ์ได้แก่ พรรคพลังประชารัฐ (21,935) พรรครวมพลังประชาชาติไทย (697) หรือนายวิฑูรย์ กมลนฤเมธ ที่ก่อนหน้านี้ สื่อมวลชนต้องถักทอให้เป็นพรรคตัวเต็งสามอันดับแรก (อ้างใน แนวหน้า, 28 มกราคม 2562) คะแนนรวมกันคือ 22,632 คะแนน ส่วนพรรคที่มีจุดยืนไม่ชัดเจนก็ได้คะแนนไม่สูงนัก เช่น พรรคชาติไทยพัฒนา (5,325) พรรคประชาธิปไตย (5,014) เป็นต้น เมื่อพิจารณาตัวเลขดังกล่าวจะพบว่า คนขอนแก่นเขต 1 ต้องการให้สังคมไทยข้ามผ่านระบอบ คสช. นอกจากนี้ หากพิจารณาถึงคะแนนของกลุ่มคนชั้นกลางในเมืองและอาจารย์มหาวิทยาลัยจำนวนหนึ่งที่เคยเข้าร่วมกับกลุ่มคนเสื้อเหลืองและ กปปส. ในการโค่นล้มรัฐบาลที่มาจากการเลือกตั้ง มีแนวโน้มเปลี่ยนใจจากที่เคยกาให้พรรคประชาธิปัตย์ในการเลือกตั้งสองครั้งก่อนหน้านี้ไปลงให้พรรคพลังประชารัฐแทน เนื่อง

ด้วยต้องการสนับสนุนให้พล.อ.ประยุทธ์เป็นนายกรัฐมนตรีต่อไป แต่เมื่อถึงพิจารณาคะแนนของพวกเขาแล้วถือว่าน้อยกว่าฝ่ายที่ไม่สนับสนุนพล.อ.ประยุทธ์มากกว่า 3 เท่าเลยทีเดียว

ทำนองเดียวกันในเขต 2 การที่พรรคพลังประชารัฐประสบชัยชนะมีได้หมายถึงว่าพรรคฝ่ายประชาธิปไตยประสบความพ่ายแพ้ กล่าวคือ หากพิจารณา 10 อันดับแรกของพรรคที่ไม่สนับสนุน คสช. จะพบว่า มี พรรคเพื่อไทย (34,115 เสียง) พรรคอนาคตใหม่ (21,449 เสียง) พรรคเพื่อชาติ (2,422 เสียง) พรรคเศรษฐกิจใหม่ (2,225 เสียง) พรรคเสรีรวมไทย (1,871 เสียง) รวมแล้วคือ 62,082 คะแนน ต่างจากพรรคพลังประชารัฐที่ได้ 46,276 คะแนน แต่หากรวมกับพรรคที่ประกาศตัวสนับสนุน พล.อ.ประยุทธ์ คือพรรครวมพลังประชาชาติไทย อันดับที่ 11 (261 คะแนน) และพรรคประชาชนปฏิรูป อันดับที่ 20 (120 คะแนน) จะพบว่า ผลคะแนนของเขต 2 ชี้ชัดว่าไม่สนับสนุนให้พล.อ.ประยุทธ์และคสช.สืบทอดอำนาจต่อไป

จังหวัดขอนแก่นเดิมเคยขึ้นเดียวกับจังหวัดอื่น ๆ ในภาคอีสานที่มีบทบาทสำคัญในการต่อต้านรัฐประหารและปิดปฏิเสศไม่รับกฎกติกาที่คณะรัฐประหารร่างขึ้นผ่านการลงประชามติไม่รับร่างรัฐธรรมนูญฉบับปี 2550 และฉบับปี 2560 (พิจารณาบทวิเคราะห์ใน Phatharathananunth, 2016) ขณะที่ในระหว่างปี 2552-2553 คนขอนแก่นจำนวนมากยังได้เข้าร่วมชุมนุมเรียกร้องประชาธิปไตย ต่อต้านการแทรกแซงทางการเมืองจากทหาร จากองค์กรอิสระและจากสถาบันต่าง ๆ ส่วนในการเลือกตั้งปี 2562 นี้ คนขอนแก่นส่วนใหญ่ยังสนับสนุนพรรคเพื่อไทยเหมือนเดิม แม้ตลอดระยะเวลาที่ผ่านมาปีพวกเขาก็รับประโยชน์นโยบายประชานิยมจากรัฐบาลพล.อ.ประยุทธ์ก็ตาม กล่าวได้ว่า นโยบายพรรคเพื่อไทย และความผูกพันของประชาชนที่มีต่อเนื่องมาจากพรรคไทยรักไทยและพรรคพลังประชาชนทำให้คนขอนแก่นยังคงเลือกพรรคเพื่อไทย (แม้จะไม่ชนะยกทั้งจังหวัดเหมือนปี 2548, 2550 และ 2554 ก็ตาม) ขณะที่คะแนนเสียงของคนรุ่นใหม่ นั้น ควรยอมรับว่า คนในรุ่นนี้ถูกพรากอดีตของพวกเขาผ่านการรัฐประหารสองครั้งในปี 2549 และ 2557 ถูกพรากปัจจุบันภายใต้การครองอำนาจยาวนานของ คสช.กว่า 5 ปี และถูกพรากอนาคตผ่านกติกาทุกอย่างที่ คสช. วางไว้ทั้งหมด ไม่ว่าจะเป็นรัฐธรรมนูญฉบับปี 2560 การแต่งตั้งคนใกล้ชิดไปดำรงตำแหน่งในองค์กรอิสระ การให้สมาชิกวุฒิสภาซึ่งได้รับการแต่งตั้งจาก คสช.

สามารถเลือกนายกรัฐมนตรีได้ ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี ฯลฯ พวกเขาจึงแสดงออกจากความอัดอั้นด้วยการเลือกพรรคอนาคตใหม่ที่ขู่นโยบายการปฏิรูปกองทัพ ลดจำนวนนายพล ยกเลิกการเกณฑ์ทหาร จัดระบบการซื้ออาวุธยุทโธปกรณ์ให้มีความโปร่งใส การล้มล้างระบอบ คสช. ยุติระบอบราชการรวมศูนย์ การกระจายอำนาจและงบประมาณสู่ท้องถิ่น ฯลฯ อย่างถล่มทลาย

กิตติกรรมประกาศ

เนื้อหาส่วนหนึ่งของบทความนี้สรุปมาจากรายงานวิจัยเรื่อง “ความเคลื่อนไหวทางการเมืองและพฤติกรรมการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร 2562 กรณีศึกษาจังหวัดขอนแก่น” ซึ่งได้รับการสนับสนุนจากสถาบันพระปกเกล้า ผู้วิจัยต้องขอขอบคุณไว้ ณ ที่นี้ด้วย

เอกสารอ้างอิง

- กฤษฎพลณ์ บุญครอง และ ศิวัช ศรีโกคางกุล. (2562). นักศึกษามหาวิทยาลัยขอนแก่นกับความตื่นตัวทางการเมือง. วารสารด้านการบริหารรัฐกิจและการเมือง, 8(3), รอกการเผยแพร่.
- ข่าวสด. (2562, 6 กุมภาพันธ์). การเมืองขอนแก่น อนาคตสุริยะ จิ้งจอกเรื่องกิจเดิมพันการเมือง. หน้า 6.
- คมชัดลึก. (2562, 7 กุมภาพันธ์). ตึกเมืองหมอแคน “จงอาจผยอง” ฉก “νομินีเพื่อไทย.” หน้า 2
- คมชัดลึก. (2562, 6 มีนาคม). หลุยส์น้อย ขึ้นปราศรัยใหญ่ปชช.แห่ฟังกว่าหมื่นขอนแก่น รลตติทั้งเมือง. สืบค้นเมื่อ 6 มีนาคม 2562, จาก <http://www.komkhaotuathai.com/content/10446>
- ไทยรัฐออนไลน์. (2561, 15 พฤศจิกายน). 'เอกราช' คงถูกพร้อม อดีต รมต.-ส.ส.8 จังหวัดอีสานโชน พลังประชารัฐ. สืบค้นเมื่อ 1 ธันวาคม 2561, จาก <https://www.thairath.co.th/news/politic/1421753>

- แนวหน้า. (2562, 28 มกราคม). เจาะสนาม : ‘เขต 1 ขอนแก่น’ดุเดือดแน่
‘พท.-พปชร.’ตัวเต็ง‘รปช.’ม้ามืด. สืบค้นเมื่อ 29 มกราคม 2562, จาก
<https://www.naewna.com/politic/391551>
- ผู้จัดการออนไลน์. (2562, 24 มีนาคม). ช้างล้มที่ขอนแก่น! “เสียเต่า” ลูกชายมังกร
อีสานถูก “อนาคตใหม่” เบียดตกสภา.” สืบค้นเมื่อ 24 มีนาคม 2562,
จาก <https://mgronline.com/local/detail/9620000029406>
- มติชนออนไลน์. (2561, 22 ธันวาคม). นอภ.บ้านไผ่ ปิดช่วยผู้สมัครส.ส.‘พปชร.’
หาเสียง. สืบค้นเมื่อ 23 ธันวาคม 2561, จาก
https://www.matichon.co.th/politics/news_1284643
- มติชนออนไลน์. (2562, 24 มีนาคม). ล้มช้างใหญ่! ผลไม่เป็นทางการขอนแก่น
‘พปชร.’ กวาดที่นั่ง ส.ส.2 เขต พบคะแนนทิ้งห่าง ‘พท.-อนค. สืบค้นเมื่อ
24 มีนาคม 2562, จาก
<https://www.matichon.co.th/region/news1422810>
- วัฒนา ช่างเหลา. (23 ธันวาคม 2561). สัมภาษณ์.
- หนึ่งในทีมงานหาเสียงของอรอนงค์ สารผล. (1 มีนาคม 2562). สัมภาษณ์.
- หนึ่งในทีมงานหาเสียงของสันชัย ทะคง. (28 มิถุนายน 2562). สัมภาษณ์.
- หนึ่งในแกนนำพรรคเพื่อไทยในจังหวัดขอนแก่น. (5 พฤษภาคม 2562). สัมภาษณ์.
- สุมาลี สุวรรณกร. (2562, 11 มกราคม). แม่ทัพใหญ่เอกราชมันใจล้มเสาไฟฟ้าขอนแก่น.
คม ชัด ลึก. สืบค้นเมื่อ 11 มกราคม 2562, จาก
<http://www.komchadluek.net/news/scoop/358492>
- สำนักข่าวไทย. (2562, 3 มีนาคม). เจาะสนามเลือกตั้งขอนแก่น ที่หลายพรรคหวัง
คะแนนเสียง. สืบค้นเมื่อ 25 มีนาคม 2562, จาก
<https://tna.mcot.net/view/wpAcV67>
- อัศววิทย์ ชันธแก้ว. (2540). นักธุรกิจภูมิภาคกับการมีส่วนร่วมทางการเมือง: ศึกษา
กรณีจังหวัดขอนแก่น. วิทยานิพนธ์รัฐศาสตรมหาบัณฑิต คณะรัฐศาสตร์
มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- Esan Biz. (2561, 13 กรกฎาคม). เปิดตัวละครเลือกตั้งขอนแก่น กิกเพื่อไทยแย่ง

- พื้นที่ชลุมุน.** สืบค้นเมื่อ 20 ธันวาคม 2561, จาก <https://www.esanbiz.com/10186/>
- Facebook อนาคตใหม่ เขต 1. (2562). **ข้อมูลผู้สมัคร.** สืบค้นเมื่อ 20 มีนาคม 2562, จาก https://www.facebook.com/thitinanfwf/?tn-str=k*F
- Isann Record. (2562, 7 มีนาคม). **พท. ปราศรัยขอนแก่น เผยจะเปลี่ยนอีสานให้ รวย ส.ส.เขตลุ่มเสี่ยงวัยรุ่นจะสนับสนุนหรือไม่.** สืบค้นเมื่อ 7 มีนาคม 2562, จาก <https://isaanrecord.com/2019/03/07/pheu-thai-event-at-khon-kaen/>
- Isann Record. (2562, 12 มีนาคม). **เวทีปราศรัยพรรคฝั่งทหารที่ขอนแก่น “หากผมพูดว่า ‘รัฐบาล’ พี่น้องพูดว่า ‘พลังประชารัฐ’.”** สืบค้นเมื่อ 20 มีนาคม 2562, จาก <https://isaanrecord.com/2019/03/12/pro-military-party-rally-in-khon-kaen-2/>
- Isann Record. (2019, 7 March). **Pheu Thai Party campaigned in Khon Kaen.** Retrieved March 7, 2019, from <https://isaanrecord.com/2019/03/07/pheu-thai-event-at-khon-kaen/>
- Khon Kaen Link. (2562, 25 มีนาคม). **เปิดตัว "ฐิตินันท์-อนาคตใหม่" ว่าที่ส.ส.เขต1ขอนแก่น ผู้เปิด "เสียเต่า-เพื่อไทย" ตกสภา (มีคลิป).** สืบค้นเมื่อ 25 มีนาคม 2562,
- VoiceTV. (2561, 24 พฤศจิกายน). **สุวิทย์ อ่อนคนขอนแก่น หวังจัดความยากจนจากแผ่นดินอีสาน.** สืบค้นเมื่อ 25 มกราคม 2562, จาก <https://voicetv.co.th/read/SyLi3wLCm>
- Workpoint News. (2562, 8 มีนาคม). **เตรียมเดินสายพบประชาชน แชนขึ้นเวทีหาเสียงพรรคพลังประชารัฐ.** สืบค้นเมื่อ 8 มีนาคม 2562, จาก <https://workpointnews.com/2019/03/08>
- Pawakapan, R.P. (2017). *The Central Role of Thailand's Internal Security Operations Command in the Post-Counter-insurgency Period.*

- Trends in Southeast Asia (TRS).** Retrieved from https://www.iseas.edu.sg/images/pdf/TRS17_17.pdf
- Phatharathananunth, S. (2016). Rural Transformations and Democracy in Northeast Thailand. **Journal of Contemporary Asia**, 46(3), 504-519.
- Sopranzetti, C. (2016). Thailand's Relapse: The Implications of the May 2014 Coup. **The Journal of Asian Studies**, 75(2), 299-316.

Translated Thai References

- A campaign member of Onanong Sarapol. (1 March 2019). **Interview.**
- A campaign member of Sunchai Takong. (28 June 2019). **Interview.**
- A leading Pheu Thai member in Khon Kaen. (5 May 2019). **Interview.**
- Boonkrong, K., & Sripokangkul, S. (2019). Khon Kaen University students and political awareness. **Journal of Public Administration and Politics**, 8(3), Forthcoming.
- Esan Biz. (2018, 13 July). Pheu Thai party candidates in Khon Kaen. Retrieved December 20, 2018, from <https://www.esanbiz.com/10186/>
- Future Forward Party Facebook of the first electoral district in Khon Kaen. **The candidate profile.** Retrieved March 20, 2019, from https://www.facebook.com/thitinanfwpp/?tn-str=k*F
- Isann Record. (2019, 7 March). **Pheu Thai Party campaigned in Khon Kaen.** Retrieved March 7, 2019, from <https://isaanrecord.com/2019/03/07/pheu-thai-event-at-khon-kaen/>

- Isann Record. (2019, 12 March). **Palang Pracharath Party campaigned in Khon Kaen.** Retrieved March 20, 2019, from <https://isaanrecord.com/2019/03/12/pro-military-party-rally-in-khon-kaen-2/>
- Khankaew, A. (1997). **Local businessmen and political participation; a case study of Khon Kaen.** Master Degree of Political Science, Thammasat University.
- Khaosod. (2019, 6 February). **Politics in Khon Kaen and the future of Suriya Juangroongruangkit.** p.6.
- Khon Kaen Link. (2019, 25 March). **To know Thitinan- Future Forward MP in Khon Kaen.** Retrieved March 25, 2019, from <https://www.khonkaenlink.info/home/news/8052.html>
- Komchadluek. (2019, 6 March). **Sudarat delivered her speech in Khon Kaen.** Retrieved March 6, 2019, from <http://www.komkhaotuathai.com/content/10446>
- Komchadluek. (2019, 7 February). **The King cobra hopes to win Pheu Thai nominee.** p.2.
- Matichon Online. (2018, 22 December). **District Chief in Ban-Pai repudiated to help Palang Pracharath Party.** Retrieved December 23, 2018, from https://www.matichon.co.th/politics/news_1284643
- Matichon Online. (2019, 24 March). **Unofficial election result in Khon Kaen.** Retrieved March 24, 2019, from <https://www.matichon.co.th/region/news1422810>
- Naewna. (2019, 28 January). **The first electoral district in Khon Kaen is really challenging.** Retrieved January 29, 2019, from <https://www.naewna.com/politic/391551>

- Suwannakorn, S. (2019). Interview with Ekaraj Changlao. **Komchadluek**. Retrieved January 11, 2019, from <http://www.komchadluek.net/news/scoop/358492>
- Thai News Agency. (2019, 3 March.) **Analysis general election in Khon Kaen**. Retrieved March 25, 2019, from <https://tna.mcot.net/view/wpAcV67>
- Thairath Online. (2018, 15 November). **Ekaraj Changlao with his son and Ex-MP joined Palang Pracharath Party**. Retrieved December 1, 2018, from <https://www.thairath.co.th/news/politic/1421753>
- The Manager Online. (2019, 24 March). **Unexpected result in Khon Kaen Election**. Retrieved March 24, 2019, from <https://mgronline.com/local/detail/9620000029406>
- VoiceTV. (2018, 24 November). **Suwit asks Khon Kaen people and hopes to reduce poverty problem**. Retrieved January 25, 2019, from <https://voicetv.co.th/read/SyLi3wLCm>
- Wattana Changlao. (23 December 2018). **Interview**.
- Workpoint News. (2019, 8 March). **Prayuth prepares to meet people on behalf of PM candidate of Palang Pracharath Party**. Retrieved March 8, 2019, from <https://workpointnews.com/2019/03/08>